

Thực hành

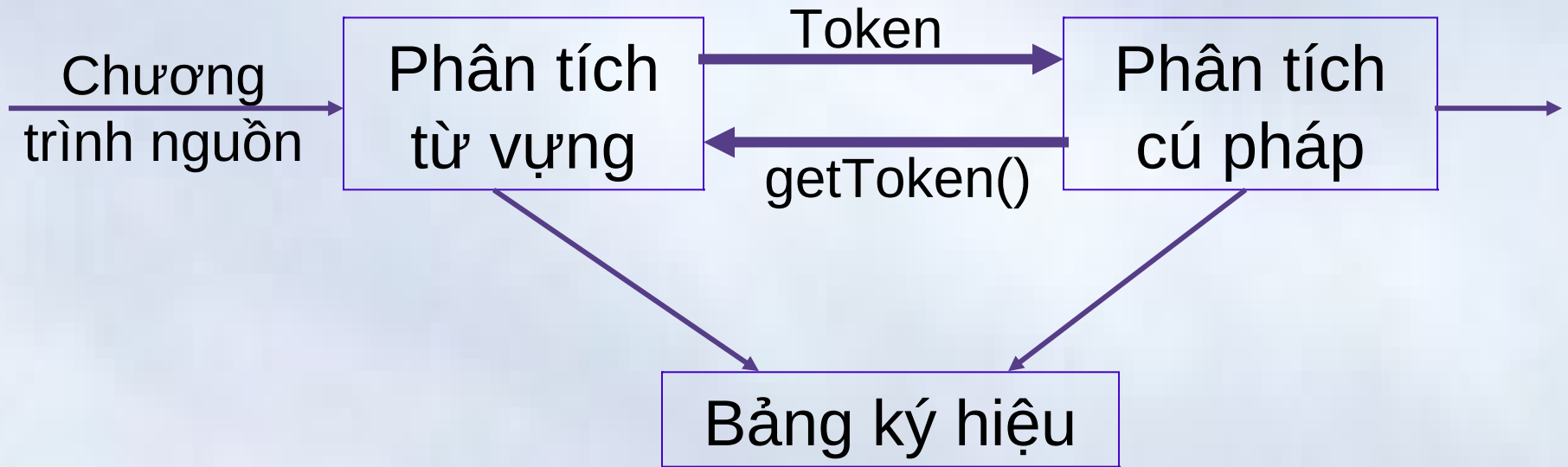
CHƯƠNG TRÌNH DỊCH

Bài 2: Phân tích từ vựng

Phạm Đăng Hải

haipd@soict.hut.edu.vn

Scanner

- Trong một chương trình dịch, thành phần thực hiện chức năng phân tích từ vựng gọi là scanner.

Scanner

character stream

v a l = 1 0 * v a l + i

lexical analysis (scanning)

token stream

<i>ident</i>	<i>assign</i>	<i>number</i>	<i>times</i>	<i>ident</i>	<i>plus</i>	<i>ident</i>
1	3	2	4	1	5	1
"val"		10		"val"		"i"

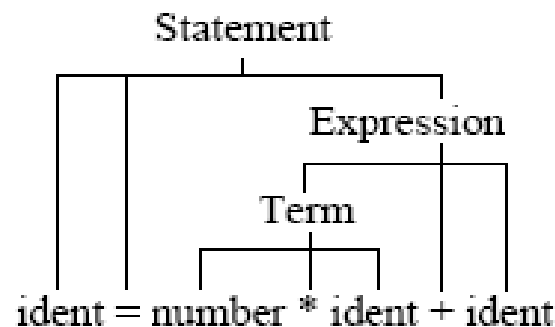
token number
token value

syntax analysis (parsing)

syntax tree

Nhiệm vụ của bộ scanner

- Bỏ qua các ký tự vô nghĩa
 - Dấu cách, tab, ký tự xuống dòng, chú thích.
- Phát hiện các ký tự không hợp lệ
- Phát hiện token
 - Định danh (identifier) /Từ khóa (keyword)
 - Số (number) /Hằng ký tự/xâu ký tự
 - Special character...
- Chuyển lần lượt các token cho bộ phân tích cú pháp (parser)

Bảng chữ cái của KPL

- Chữ cái (letter): a-z, A-Z, ‘_’
- Chữ số (digit): 0-9
- Các ký hiệu đặc biệt
+, -, *, /, >, <, !, =,
[space], [comma], ., :, ;, ‘, (,)

Các từ tổ của ngôn ngữ KPL

- **Từ khóa**

PROGRAM, CONST, TYPE, VAR, PROCEDURE, FUNCTION, BEGIN, END, ARRAY, OF, INTEGER, CHAR, CALL, IF, ELSE, WHILE, DO, FOR, TO

- **Toán tử**

:= (assign), + (addition), - (subtraction), * (multiplication), / (division), = (comparison of equality), != (comparison of difference), > (comparison of greaterness), < (comparison of lessness), >= (comparison of greaterness or equality), <= (comparison of lessness or equality)

Các từ tổ của ngôn ngữ KPL

- **Ký hiệu đặc biệt**

; (semicolon), . (period), : (colon), , (comma), ((left parenthesis),) (right parenthesis), ' (singlequote)

- **Ký hiệu kép**

(. và .) để đánh dấu chỉ mục của mảng

(* và *) để đánh dấu điểm bắt đầu và kết thúc của chú thích

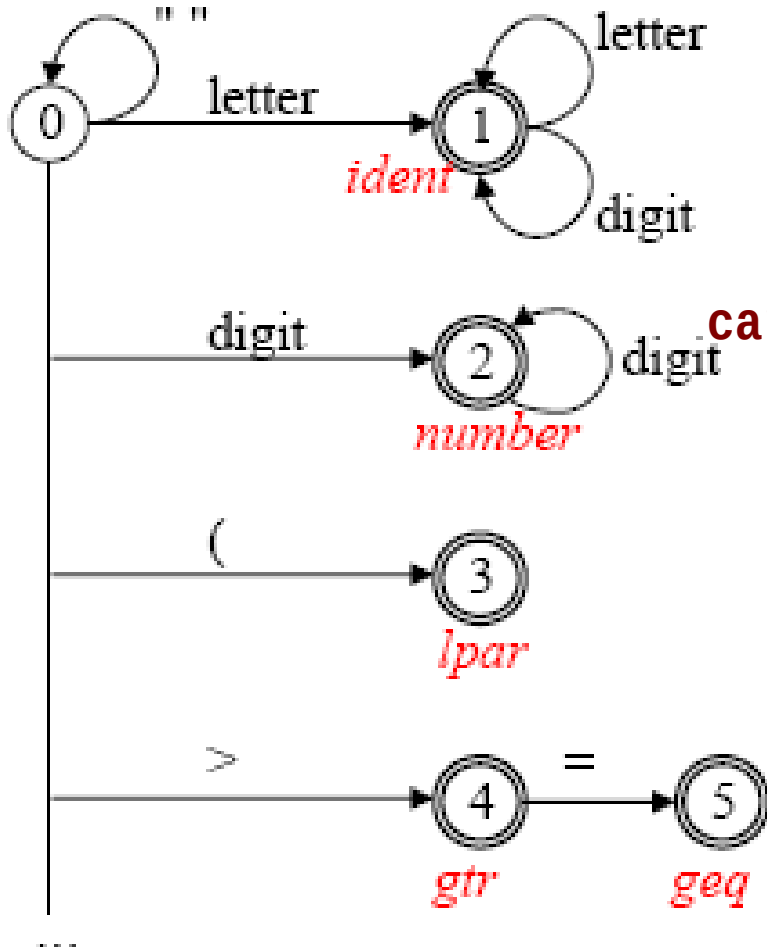
- **Các thành phần khác**

Định danh, số, hằng ký tự

Nhận dạng các Token của KPL

- Các token của KPL tạo nên một ngôn ngữ chính quy
 - Có thể mô tả bởi một sơ đồ cú pháp chính quy.
 - Chúng có thể nhận dạng bằng một automata hữu hạn xác định
- Scanner là một automata hữu hạn xác định

Nhận dạng các Token của KPL

$S0 \xrightarrow{c} S1 \xrightarrow{a} S1 \xrightarrow{r} S1$

Token's type: identifier

Token's value: car

$S0 \xrightarrow{" " } S0 \xrightarrow{>} S4 \xrightarrow{=} S5$

Token's type: greatness or equality comparison operator

Token's value: >=

$S0 \xrightarrow{" " } S0 \xrightarrow{3} S2 \xrightarrow{0} S2$

Token's type: number

Token's value: 30

car >= 30

- Khi hoàn tất nhận dạng một token, automat sẽ chuyển lại về trạng thái 0
- Khi có lỗi xảy ra (gặp ký tự lạ,...), automat sẽ trả về trạng thái -1, .

Xây dựng Scanner

STT	Tên tệp	Nội dung
1	Makefile	Project
2	scanner.c	Tệp chính
3	reader.h, reader.c	Đọc mã nguồn
4	charcode.h, charcode.c	Phân loại ký tự
5	token.h, token.c	Phân loại và nhận dạng token, từ khóa
6	error.h, error.c	Thông báo lỗi

Xây dựng Scanner→Reader

// Mở kênh vào

int openInputStream(char *fileName);

// Đóng kênh vào

void closeInputStream(void);

// Đọc một ký tự từ kênh vào

int readChar(void);

// Chỉ số dòng, cột hiện tại

int lineNo, colNo;

// Ký tự hiện tại

int currentChar;

Xây dựng Scanner→charcode

```
typedef enum {  
    CHAR_SPACE,           // Khoảng trống  
    CHAR_LETTER,          // Chữ cái  
    CHAR_DIGIT,           // Chữ số  
    CHAR_PLUS,            // '+'  
    CHAR_MINUS,           // '-'  
    CHAR_TIMES,           // '*'  
    CHAR_SLASH,           // '/'  
    CHAR_LT,              // '<'  
    CHAR_GT,              // '>'  
    CHAR_EXCLAMATION,     // '!'  
    CHAR_EQ,              // '='  
    CHAR_COMMA,           // ','  
    CHAR_PERIOD,          // '.'  
    CHAR_COLON,           // ':'  
    CHAR_SEMICOLON,       // ';'  
    CHAR_SINGLEQUOTE,     // '\''  
    CHAR_LPAR,            // '('  
    CHAR_RPAR,            // ')'   
    CHAR_UNKNOWN          // Ký tự ngoài bảng chữ cái  
} CharCode;
```

Xây dựng Scanner→charcode

- **charcode.c**

- Định nghĩa một bảng **charCodes** ánh xạ từng ký tự trong bảng mã ASCII vào một trong các **CharCode** được định nghĩa

- **Lưu ý:**

- Lệnh đọc ký tự **getc()** có thể trả về mã **EOF** có giá trị nguyên là -1, nằm ngoài bảng mã ASCII

Xây dựng Scanner→token

```
typedef enum {  
    TK_NONE,           // Đại diện cho một lỗi  
    TK_IDENT,          // Định danh  
    TK_NUMBER,         // Số  
    TK_CHAR,           // Hằng ký tự  
    TK_EOF,            // Kết thúc chương trình  
    // Các từ khóa  
    KW_PROGRAM, KW_CONST, KW_TYPE, KW_VAR, KW_INTEGER,  
    KW_CHAR, KW_ARRAY, KW_OF, KW_FUNCTION, KW_BEGIN,  
    KW_PROCEDURE, KW_END, KW_CALL, KW_IF, KW_THEN,  
    KW_ELSE, KW_WHILE, KW_DO, KW_FOR, KW_TO,  
    // Các ký hiệu đặc biệt  
    SB_SEMICOLON, SB_COLON, SB_PERIOD, SB_COMMA,  
    SB_ASSIGN, SB_EQ, SB_NEQ, SB_LT, SB_LE, SB_GT, SB_GE,  
    SB_PLUS, SB_MINUS, SB_TIMES, SB_SLASH, SB_LPAR, SB_RPAR,  
    SB_LSEL, SB_RSEL  
} TokenType;
```

Xây dựng Scanner→token

// Cấu trúc lưu trữ của một token

```
typedef struct {  
    char string[MAX_IDENT_LEN + 1];  
    int lineNo, colNo;  
    TokenType tokenType;  
    int value;  
} Token;
```

// Kiểm tra một xâu có là từ khóa không

```
TokenType checkKeyword(char *string);
```

// Tạo một token mới với kiểu và vị trí

```
Token* makeToken(TokenType tokenType, int lineNo, int colNo);
```

Xây dựng Scanner→Error

// Danh sách các lỗi trong quá trình phân tích từ vựng

```
typedef enum {  
    ERR_ENDOFCOMMENT,  
    ERR_IDENTTOOLONG,  
    ERR_INVALIDCHARCONSTANT,  
    ERR_INVALIDSYMBOL  
} ErrorCode;
```

// Các thông báo lỗi

```
#define ERM_ENDOFCOMMENT "End of comment expected!"
```

```
#define ERM_IDENTTOOLONG "Identification too long!"
```

```
#define ERM_INVALIDCHARCONSTANT "Invalid const char!"
```

```
#define ERM_INVALIDSYMBOL "Invalid symbol!"
```

// Hàm thông báo lỗi

```
void error(ErrorCode err, int lineNo, int colNo);
```


Xây dựng Scanner→Scanner

// Đọc một token tính từ vị trí hiện tại

```
Token* getToken(void) {  
    Token *token;  
    int ln, cn;  
    if (currentChar == EOF)  
        return makeToken(TK_EOF, lineNo, colNo);  
    switch (charCodes[currentChar]) {  
        case CHAR_SPACE: skipBlank(); return getToken();  
        case CHAR_LETTER: return readIdentKeyword();  
        case CHAR_DIGIT: return readNumber();  
        case CHAR_PLUS:  
            token = makeToken(SB_PLUS, lineNo, colNo);  
            readChar();  
            return token;  
        ...  
    }//switch  
}
```

Nhiệm vụ

Hoàn thiện các hàm sau trong scanner.c

- `void skipBlank();`
- `void skipComment();`
- `Token* readIdentKeyword(void);`
- `Token* readNumber(void);`
- `Token* readConstChar(void);`
- `Token* getToken(void)`